

49^e Jaargang

Dinsdag 24 juni 2014

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie *Ambtelijke praktijk*

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd *Sprekend verleden*

Overtuigen van het niet geloven

“En die gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde...
Van zonde, omdat zij in Mij niet geloven”.
(Joh. 16:8a en 9)

Op de aarde, in de wereld zal de Heilige Geest overtuigend werkzaam zijn. Hij zal de wereld overtuigen. Onder het woord ‘wereld’ moet in de eerste plaats verstaan worden de officiële Joodse wereld uit Jezus’ dagen. Die wereld heeft Hem gehaat en gekruisigd en aan dat kruis laten sterven.

Echter moet verder gedacht worden als het gaat over de wereld nl. aan de mensheid van alle tijden en eeuwen. Tot welk ras men ook hoort en welke identiteit men ook heeft. Niemand wordt uitgesloten. Ook wij niet. Geloven we dit al? Wat kan het woord ‘wereld’ makkelijk gebruikt worden en toegepast op deze en gene. Het ‘die wereld toch’ kan zo op onze mond bestorven liggen zonder te beseffen dat wij tot die wereld behoren en de Heere zo met nadruk zegt hoe het met al de bewoners van de wereld er bij staat. Het woord, wat de Heere in de nacht sprak tot Nicodemus geldt vandaag nog: “voorwaar, voorwaar zeg ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien”. Nu staat in de tekst, dat de wereld overtuigd zal worden. De wereld wordt met feiten geconfronteerd en zo strafbaar, schuldig gesteld en verklaard. Bewijzen worden onder de aandacht gebracht. Men zal er niet omheen kunnen. Men zal moeten bekenen en erkennen. En dat gewillig, met berouw en boete.

De mond zal vertolken wat er in het hart leeft. Wat we in de psalmen tegenkomen, zal bemerkt en gehoord worden. De zonde, zal zonde zijn en worden. Immers zonde is geen geringe zaak. Geen bagatel. Geen fout op zich. Het is een daad. En in die daad spreekt het hart. Een daad die heel het leven beheerst en met de algehele gerichtheid op de Heere, tegen de Heere. Tegen God de Vader, tegen God de Zoon. Het laatste wordt door Jezus Zelf verschillende malen beleden. Het ‘gij gelooft Mij niet’ horen we regelmatig. En dat ‘niet geloven’ is niet beperkt gebleven tot Jezus’ leven op aarde. Het zet zich voort. Hoe erg toch! De zonde werkt door van eeuw tot eeuw. De zonde tegenover de Schepper, de Formeerder van het leven, maar ook tegen de Zoon van God. Dit laatste heeft Jezus Zelf gezegd en gesteld: er is zonde tegen Mij nl. het niet geloven. Het is erg, onder ons kan dat zo vergeten of voorbijgezien worden, dat er zonde is tegen de Heere Jezus. Er is zonde tegen Gods heilige wet, maar ook tegen het Evangelie, nog sterker tegen de inhoud van het Evangelie Jezus Christus, de Gezondene des Vaders. En dat geldt bijzonder van allen, die leven onder de Nieuw Testamentische bedeling. De heilsopenbaring is ons bekend en zij kan door ons gelezen worden en zij wordt ons verkondigd. Nu kunnen we, ondanks dat, voortgaan in onze blindheid, in onze starheid, in onze verzekerdheid, in onze zelfvergenoegdzaamheid,

in onze gerustheid. Laten we toch bidden om te vallen onder het woord van de Heere Jezus. De Heilige Geest zal de wereld, dus ook mensen in onze plaats overtuigen van de zonde, van zonde omdat zij in Hem niet geloven. Dus het ongeloof heerste en heerst. Het geeft de toon aan in het leven. Het is al begonnen in het paradijs. Daar werd de waarheid Gods leugen voor de mens en de leugen van satan voor hem waarheid.

Onuitroeibaar is de wortel en het wezen van het ongeloof in het mensenleven. Hoe erg! Welk een zonde! God de Heere niet geloven, God de Zoon niet geloven. Maar welk een wonder van genade, nu gaat de Heilige Geest overtuigen van zonde van het niet geloven in Jezus. Hoe duidelijk zien we dit al op de Pinksterdag. Door de mond van Petrus spreekt de Heilige Geest. Gij hebt Hem genomen nl. Jezus en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood. En Die Jezus de Nazaréner was een Man van God en Hij heeft onder ulieden krachten, wonderen en tekenen gedaan. En gij weet het dat God door Hem dit alles deed. Nu deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn. Hij is zelfs door de rechterhand van God verhoogd geworden en heeft de belofte van de Heilige Geest ontvangen van de Vader en zo ook dit uitgestort dat gij nu ziet en hoort. En wat geprofeteerd is nl. het zitten aan Gods rechterhand is voor Hem volle werkelijkheid geworden! Zo wete dan zekerlijk het ganse huis van Israël, dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft namelijk deze Jezus, Dien gij gekruist hebt! Welk een preek op de man af. Zo werkt de Heilige Geest, zo werkt de Heere altijd. Gericht, geadresseerd! Wanneer dat geschiedt, hebben we geen jamaars meer. Kunnen we niets meer aandragen tot verontschuldiging. Valt alles van ons weg en wordt de waarheid des Heeren, het getuigenis van de Heilige Geest geloofd. Men valt er voor, men buigt er onder. En volgt er de eeuwige veroordeling? Wel verdiend. Maar dankbij het werk van Christus is er voor hen die niet geloofden: genade. Genade zelfs voor deze zondaars! Geeft dat moed, hoop, verwachting? Of blijft U nog ontkennen dat het niet geloven in de Heere geen zonde is en u vanwege uw staat in Adam niet als zonde kan toegerekend worden? Mag de Heere niet eisen?

M. C. Tanis

Jij en... Daniël

Misschien hebben jullie wel een EHBO-koffertje thuis. Een Eerste Hulp Bij Ongelukken. Met daarin pleisters, verband, verbandschaar, gaasjes, pincet, jodium, mitella enzovoorts. Zo'n koffertje blijft soms lange tijd ongebruikt. Maar als je gewond raakt, dan zoek je die koffer op. En daarom houden veel mensen graag een EHBO-koffer achter de hand. Voor het geval dat...

Zo doen ook veel mensen dat met God, met de Bijbel, met de kerk, met de dominee. Die hou je achter de hand. Meestal heb je ze niet echt nodig, maar als er iets ergs gebeurt, dan maak je er gebruik van. Als een EHBO.

Op die manier maakte Nebukadnezar ook gebruik van Daniël. Nadat hij opnieuw gedroomd heeft was hij weer helemaal van streek. Want hij voelde dat deze droom weer een belangrijke boodschap bevatte. Het zou heel logisch zijn als Nebukadnezar per direct Daniël zou laten roepen. Want Daniël had al eerder een droom uitgelegd, in tegenstelling tot de tovenaars. Maar wie roept hij om de droom te verklaren? Niet Daniël, maar de tovenaars en de waarzeggers.

Was Nebukadnezar Daniël vergeten? Dat lijkt mij sterk. Hij had Daniël immers aangesteld tot een heerser over heel Babel, zo zegt het slot van hoofdstuk 2, en tot een overste van alle wijzen in Babel. Nee, hij wist heel goed wie Daniël was en hij wist ook heel goed Wie de God van Daniël was.

Hij had gehoord en gezien waar die God toe in staat was. Die kon verborgen dingen openbaren. Die kon mensen bewaren in het vuur. Nebukadnezar heeft genoeg gezien en gehoord om te weten wie de God van Daniël is. Maar hij heeft zich ondanks al die dingen niet tot God bekeerd. Ondanks zijn mooie woorden in het slot van hoofdstuk 2 en 3 heeft hij geweigerd om voor die God te buigen. Kijk maar in vers 8, waar hij de naam van Daniël noemt. Beltsazar. En dan zegt hij: ...naar de naam mijns gods...

Ondanks alle wonderen die hij van de God van Daniël had gezien en ondanks alle woorden die Daniël gesproken heeft, is de afgod Bel toch de god van Nebukadnezar gebleven. Hij was toch in dat afgodische

leven gebleven. En Daniël en zijn God waren voor hem niet meer dan een EHBO-koffertje.

En zo is het bij veel mensen, ook in de kerk. Die de Heere voor het laatst houden. Ze zijn wel geboren in een christelijk gezin. Ze zijn gedoopt in de naam van de drie-enige God. Maar het zegt ze eigenlijk niet zoveel. Ja, ze komen wel naar de kerk, maar eigenlijk zouden ze liever niet gaan. Ze komen omdat ze moeten, of omdat ze toch ook weer niet weg durven te blijven.

Er zijn mensen die gaan over hun geweten heenleven. Ze hebben weleens indrukken gehad van de heiligheid van God. Ze zaten onder de prediking en ze voelden dat God gelijk heeft. En toch leefden ze daarna gewoon weer over het Woord heen.

Sommigen zijn weleens heel erg bang geweest. Bijvoorbeeld toen er ziekte kwam. Of toen ze voor een operatie stonden. Anderen schrokken toen het in de schepping zo tekeer ging, met een vreselijk onweer of een hagelbui.

En toch stelden ze het almaar uit, de bekering tot God. En toch zijn ze altijd weer bij God vandaan gevlucht. En hebben ze hun rust gezocht in de dingen van beneden.

Mag ik je eens vragen, herken je jezelf misschien in één van deze mensen?

Kijk het eens na. Hoeveel tijd ben je per dag bezig met de social media? En hoeveel tijd krijgt God? Waar kijk je het eerst naar als je de dag begint? Naar WhatsApp? Of naar de Bijbel? Met wie zoek je het eerst contact? Met je vrienden? Of met God? En hoe sluit je de dag weer af? Op je knieën? Of voor je beeldscherm?

Hou je de Heere nog steeds als een EHBO achter de hand? Voor het geval dat...?

Daar is God niet tevreden mee. Hij wil op nummer één staan. Hij is niet tevreden met je mond alleen. Hij vraagt: Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij je hart. Wat zijn we dwaas als we ons levensgeluk allereerst zoeken in de dingen van beneden. Die zullen ons een keer vreselijk teleurstellen. Jongelui, heb je er echt geen zin in om de Heere te vrezen? Hij is het allerhoogste goed. Voor nu en voor eeuwig.



M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

Daniël 4:8

8 Totdat ten laatste Daniël voor mij inkwam, wiens naam Beltsazar is, naar de naam mijns gods, in wien ook de geest der heilige goden is; en ik vertelde de droom voor hem.

Herscheping door God

DL 3 en 4 art. 16b



Bijzonder een predikant dient in zijn werk, op zondag en door de week, serieus Schriftgetrouw, algeheel gebonden aan de Schrift, bezig te zijn. Wanneer die eenheid onderling meer bemerkt werd, dan ging daar invloed van uit. Er wordt gesproken over de verdeeldheid en er wordt aan gesleuteld. Dat is op zich niet verkeerd. Maar wordt allereerst de geestelijke eenheid met de hartelijke band aan Schrift en Confessie gezocht en zo de aanvaarding van elkaar?

Wat op de Pinksterdag bij de elf discipelen werd bemerkt en wat de gezindheid van de eerste Pinkstergemeente werd, zij het streven en het kennen. Dan is er ook geen enkele moeite met de Dordtse Leerregels. Zeker, ze zijn niet gelijk aan de Schrift, maar wel ontleend aan de Schrift. Dit geldt ook het beeld dat van de mens gegeven wordt in de Dordtse Leerregels.

Vijand van God

Zeker, de staat van de mens is een gevallen staat geworden. Maar de mens is wel mens gebleven. Zelfs begaafd met verstand en wil. Nu is en wordt er wel gezegd dat de mens door de zonde gelijk is geworden aan een stok en een blok. De mens is zo machteloos dat hij zich niet eens bewegen kan. Hij is dood door de zonden en misdaden. Nu is het laatste zeker waar. Werd het maar door iedereen erkend. Maar de mens heeft

wel een wil behouden. Er is sprake van wilshouding en zo van wilskeuze. De Schrift wijst erop. Wanneer wij aan een stok en blok gelijk waren dan zou het met ons nog meevallen. Maar we zijn actieve schepselen. Doende de wil des vleses en der gedachten. De mens is een vijand van God geworden.

Dat is niet alleen maar een uitdrukking waarmee onze orthodoxie omschreven wordt. Als het alleen maar als een rechtzinnige uitdrukking functioneert en verder niet, dan kennen we niets van de pijn dat het zo met ons gesteld is. Indien we een ander beeld van de mens geven, dan gaan we misleidend te werk.

De zondige wil

Art. 16 gaat ons wijzen op de wedergeboorte. Daarbij dienen we de overtuiging te kennen dat het werk van de wedergeboorte geen onnatuurlijk werk van God is. Het is een bovennatuurlijk werk van God. Het is geboorte uit God, het is geboorte door God. Zo komt er een mens met karaktertrekken die de heiligende invloed van Gods daad laat zien en horen. De wil van de mens staat daar niet buiten. Art. 16 zegt: God vernietigt de wil en zijn eigenschappen niet en dwingt die wil niet met geweld. Men gaat willen wat God wil. De vraag wordt geboren: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal. De Schrift wijst erop dat de Heere een zeer gewillig volk heeft op de dag van Zijn heilkracht. Ingewonnen door de liefdeskracht van Gods Geest is er de lust om de Heere te dienen en te vrezen. Wanneer het over de wil gaat, dan

dient bedacht te worden dat de Heere in die wil lieflijk en krachtig werkt. Wat een juiste karakterisering. De genadevolle werking van Gods werk krijgt de overhand. Zeker, er is veel tegenwerking, soms heel fel, sterk en zelfs verleidend. Maar de Goddelijk kracht in de wedergeboorte breekt



De wederspanning en de tegenstand van het vlees hadden te voren ten enenmale de overhand.

niet en zal eenmaal triomferen. Het gaat heen naar het dag en nacht dienen van God in Zijn tempel, Openb. 7:15. Wie het domineren van het willen van God in het leven kent, leest niet heen over wat art. 16 zegt. Wat werkelijkheid was, wordt beleden. De wederspanning en de tegenstand van het vlees hadden te voren ten enenmale de overhand. In dit belijden wordt het levensbeeld van ieder mens gegeven. Bij de gevallen mens ontbreekt de genadewerking van de Geest. Wederspanning, tegenstand en tegenwerking zijn de gevallen mens eigen en liggen diep geworteld in het leven. Door de algemene genade kan het leven met elkaar nog veel goeds laten zien en laten horen. Denk aan de gezindheid van de barmhartige Samaritaan. De gevallen mens richt zich tegenover de Heere en bijzonder tegenover Zijn spreken. De gevallen mens ageert in woord en daad tegen God en Zijn spreken. Het geldt van de van God afgevallen mens: Gij wilt tot Mij niet komen. De mens die denkt aan

eigen verleden, aan datgene wat was en aan datgene wat nu nog werkt, kan zichzelf niet verheffen en kan niet zelfverzekerd zijn. De door Jezus getekende farizeeër in de tempel had geen enkele zelfkennis.

De vernieuwde wil

De confrontatie met de Heere leidt tot zelfkennis. Zelfs diepingrijpend. Overtuigend. Maar tot roem van Gods genade en Zijn rijke werking wordt mede beleden wat in art. 16 staat. Een gewillige en oprechte gehoorzaamheid van de Geest begint de overhand te krijgen. Daarin is zelfs de waarachtige en geestelijke wederoprichting en vrijheid van onze wil gelegen. Dit staat niet los van de waarachtige bekering. Er wordt in zondag 33 terecht gesproken over de afsterving van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. Als het gaat over de opstanding van de nieuwe mens dan staat er terecht: het is een hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven

Geen vrije wil

Het laatste gedeelte van art. 16 is scherp en terecht. De Remonstranten hadden het over de vrije wil die ieder mens heeft overgehouden. De val in het paradijs wordt door de Remonstranten niet ontkend. Maar er is een vrije wil overgebleven ten goede. Met die vrije wil kun je veel bereiken. Je kunt er zelfs je eeuwige zaligheid mee bereiken. Alles is afhankelijk van je eigen doen en laten. Werden deze zaken alleen in het verleden gehoord? Werd dit alleen in het verleden vernomen? Een ambtsdrager heeft in dit opzicht een taak. Hij dient na te gaan of de accenten, en dat zijn er nogal wat, op de juiste plaats worden gezet. Ook dient de ambtsdrager na te gaan of de accenten in het juiste verband worden geplaatst. Schrift hoort met Schrift vergeleken te worden. Wanneer dit niet gebeurt, dan wordt er in prediking of geschrift geen recht gedaan aan de Schrift en dan wordt de gemeente niet zuiver geleid. Dan is er van zuivere bearbeiding van de gemeente geen sprake. Maar Gods genade is er. Er is de wonderbaarlijke Werkmeester alles goeds (art.16).

Indien die Werkmeester er niet was, dan was en is gered worden en het leven naar de wil van de Heere uitgesloten. Hoe staan we daartegen-

over? Zingen we mee: door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen?

M.C. Tanis

Van de redactie

Nieuwe lay-out

Het bestuur van de stichting 'Bewaar het Pand' heeft besloten ons blad een nieuwe lay-out te geven. Er is dienaangaande overleg geweest met de drukker die al jarenlang naar volle tevredenheid ons blad drukt. U krijgt met de verschijning van dit nummer van 'Bewaar het Pand' het mooie resultaat onder ogen. We hopen van harte dat de nieuwe vormgeving het lezen van het blad ten goede komt. Op de omslag vindt u een afbeelding van de grote kerk van Dordrecht. In Dordrecht zijn in het verleden de Dordtse Leerregels opgesteld. De afbeelding van de grote kerk in Dordrecht staat symbool voor het feit dat de stichting 'Bewaar het Pand' zich in alles wil richten naar Schrift en belijdenis, waaronder dus de Dordtse Leerregels zijn begrepen, waar onze voorzitter, ds. M.C. Tanis, behartenswaardige dingen over schrijft in ons blad. De Heere zegene de uitgave van ons blad tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk en tot eer en verheerlijking van Zijn Naam.

Nieuw bestuurslid

We hebben ds. A.J.T. Ruis, Chr. Geref. predikant van Damwoude, bereid gevonden toe te treden tot het bestuur van de stichting 'Bewaar het Pand.' We hopen op een goede samenwerking en op een goede inbreng op onze vergaderingen en ook in ons blad.

Ds. P. van Zonneveld

We hebben afscheid genomen van ons bestuurslid ds. P. van Zonneveld. Vanwege de beperkingen die zijn hoge leeftijd met zich meebrengt, heeft hij gemeend zich terug te moeten trekken. We zeggen hem hartelijk dank voor zijn jarenlange inzet voor 'Bewaar het Pand'. Met name denken we aan de vele meditatie's die in de loop der jaren van zijn hand in ons blad zijn verschenen. We wensen hem en zijn vrouw bij het klimmen der jaren van harte Gods zegen toe in alle opzichten.

Zendingsdag Elburg

D.V. 23 juli zal er weer zendingsdag gehouden worden in de Ichtuskerk aan de Vrijheidsstraat. Opening en sluiting ds. J. de Bruin. Sprekers: ds. M.C. Tanis, ds. K. Visser, ds. W. Roos (HHK) en br. W.L. van der Staay zal de vertelling voor de kinderen verzorgen. Aanvang: 's Morgens half elf en 's middags twee uur.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal in verband met de vakantietijd over drie weken verschijnen: D.V. dinsdag 15 juli 2014 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 26 juni, dit in verband met mijn vakantie.

AvH

Waar waren zij?



Ik denk dat we met onze vragenrubriek tot een einde komen, want er komen de laatste tijd geen vragen meer binnen. Ik heb er voor nu nog een en dan nog een over het zingen. Maar dan ben ik er door. Ik neem aan dat er geen vragen meer zijn, anders had u die natuurlijk al lang gesteld. En om nu vragen te gaan verzinnen, dat werkt ook niet. Ik wacht wel even af.

De vraag die ik nu moet beantwoorden luidt als volgt. In de bijbel lezen we meerdere keren over personen die uit de dood werden opgewekt, zoals de zoon van de weduwe van Sarfat en de zoon van de Sunamitische bijvoorbeeld en dan natuurlijk de opwekkingen in het nieuwe testament. Als je sterft gaat de ziel toch gelijk of naar de hemel of naar de hel? Zijn de zielen dan weer of uit de hemel of uit de hel in het lichaam gekomen? En hebben die mensen dan niet overal verteld hoe het was in het hiernamaals? Hoe komt het dat we daar zo weinig, of eigenlijk helemaal niets over weten? Zie, dat is dan de vraag. Ik zal proberen er een zo goed mogelijk antwoord op te geven, maar makkelijk is het niet, want veel vragen rond dood en eeuwigheid blijven voor ons vragen.

Inderdaad gaat de ziel bij het sterven terstond naar de eeuwigheid. Prediker 3 vers 21 zegt dat de adem van de mens opvaart naar boven, in tegenstelling tot de adem van dieren die naar de aarde, naar beneden gaat. Bij een dier is dood dood en bij een mens niet. De mens gaat naar zijn eeuwig huis, Prediker 12 vers 5. Uit de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus vertelt de Heere Jezus ons dat beiden bij hun sterven terstond op hun eeuwige bestemming aankwamen. De ziel is dus niet weg, of in slaap, laat staan dood. Want God is niet een God van dode mensen, maar Hij is de God van Abraham, Izak en Jakob, zo zegt de Heere Jezus in Lukas 20 vers 38. De leer van het vagevuur als een voorportaal naar de hemel is dus klinkklare onzin.

We moeten dus aannemen dat de ziel van bijvoorbeeld Lazarus, de broer van Martha en Maria, bij zijn sterven terstond naar de hemel is gegaan. Toen zijn lichaam weer werd opgewekt verliet zijn ziel dus de hemel en keerde weder in zijn lichaam. Ik voor mij geloof dat het zo is dat Lazarus zich van het hemels verblijf bij de Heere niets meer kon herinneren, misschien iets vaags? Ik herinner u eraan dat ook de apostel Paulus opgetrokken is geweest in de derde hemel, dat is het paradijs. In een gezicht heeft hij wonderlijke dingen gehoord, maar hij had later niet het vermogen dat uit te leggen. Zo zal het bij Lazarus ook geweest zijn. De bijbel geeft er ons geen informatie over, dus hoeven we dat ook niet te weten.

Verder geloof ik dat we in elk geval van een opwekking uit de dood van mensen zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament moeten denken aan kinderen van God. Aan mensen dus die het eeuwige leven hier en nu reeds deelachtig zijn. De dood verandert daar niets aan en een terugkeer in

het lichaam van de ziel ook niet. Zij zijn het eigendom van de Heere Jezus en blijven dat voor altijd. In hun opstanding uit de doden ontvangen we een heerlijk vooruitzicht op de jongste dag als naar Gods belofte de wederopstanding der doden zal plaats vinden.

Ik vind het met het kleine verstandje dat ik heb maar moeilijk voor te stellen dat iemand vanuit de vreselijke situatie van de verlorenheid opeens weer in de aardse werkelijkheid terug komt. En dat daarop God wordt groot gemaakt, zoals gebeurde. De ernst van het leven in de genadetijd is dat we de Heere moeten zoeken terwijl Hij te vinden is en dat we zagezegd geen 'tweede kans' krijgen.

Overigens moet het voor bijvoorbeeld de families in Jeruzalem bij Jezus' opstanding heel wonderlijk toe gegaan zijn, toen

“

Toen zijn lichaam weer werd opgewekt verliet zijn ziel dus de hemel en keerde weder in zijn lichaam.

daar hun dierbare doden opeens weer levend voor hen stonden. Ook zulke dingen gaat ons voorstellingsvermogen te boven. U vindt dit gebeuren beschreven in Matth. 27 de verzen 52 en 53. Daar staat trouwens ook expliciet bij dat het om de opstanding van heiligen, dat is om kinderen van God ging.

Ik dank u voor de vraag en ik ben blij dat u erbij schreef dat het er natuurlijk niet om gaat dat we op al deze en dergelijke vragen een antwoord krijgen, maar dat de belangrijkste vraag luidt: Mijn ziel, doorziet gij uw lot, hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God? En met die opmerking ben ik het van harte eens. Wat een voorrecht toch, dat er op die allerbelangrijkste vraag: is er nog een weg en is er nog een middel, gelukkig een duidelijk antwoord is. De Heere maakt ons Zelf het antwoord op die vraag bekend. Laat het ons gebed dan maar mogen zijn: Heere, ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend.

K. Hoefnagel

Vernieuwing en verwarring

Ik citeer deze vragen en antwoorden uit een bruingeworden brochure, die ik al veel jaren in mijn bezit heb. De titel ervan luidt *Het verbond der genade*. En de ondertitel: *Verklaring van het Kort Begrip der Westminster Synode, in 1753 op last der Schotse Synode opgesteld. In het Nederlandsch uitgegeven door ds. G.H. Kersten te Rotterdam.*



Vr. 82. Tot wie worden de beloften des verbonds gericht? Antw. Tot allen, die het evangelie horen en tot hun zaad. Hand. 2: 39: "U komt de belofte toe en uw kinderen."

Vr. 83. Wat voor recht tot de beloften hebben de hoorders van het Evangelie door deze algemene overmaking ervan? Antw. Een recht van toegang tot de beloften en al de goederen die erin toegezegd worden, zodat zij niet te verontschuldigen zijn als zij niet geloven. Joh. 3: 18.

Vr. 94. Wat is de grondslag van de onbeperkte bediening van het verbond in het evangelie-aanbod? Antw. Die rust niet op de uitverkiezing, maar op de wezenlijke algenoegzaamheid en dood van Christus tot behoudenis van allen. Joh. 1: 39: "Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt."

Het boekje is uitgegeven in 1948. De schrijvers zijn de Schotse dominees Ebenezer en Ralph Erskine en James Fisher.

In het boek van ds. M. Golverdingen komt deze brochure en de inhoud ervan diverse keren ter sprake. Dat gebeurt nadrukkelijk in de weergave van wat er plaats vindt op de tweede synodedag van de Gereformeerde Gemeenten te Utrecht op 12 januari 1950. Die generale synode was vooral bijeen geroepen om een uitspraak te doen in een pijnlijke kwestie. De particuliere synode van het westen had een aanklacht tegen de Veenendaalse ds. R. Kok geformuleerd en op de tafel van de generale synode gedeponeerd. Die aanklacht betrof de publicatie en inhoud van een recent boek van ds. Kok, getiteld *Het aanbod van Gods genade*. Dat boekje van ds. Kok bevatte een groot aantal citaten van Engelse, Schotse en Nederlandse

oudvaders, maar ook artikelen van ds. G.H. Kersten in De Saambinder uit de vooroorlogse jaren en publicaties van ds. J. Fraanje. Aan de keur van citaten ging een inleiding van ds. Kok vooraf, aangevuld met een samenvatting van diens visie op de prediking in twaalf punten. Het speerpunt van de benadering van ds. Kok lag in zijn accent op de algenoegzaamheid van het werk van Christus als de grondslag voor het algemene aanbod van Gods genade aan ieder van de hoorders. Hij verdedigde met grote vrijmoedigheid en vasthoudendheid het heil in Christus aan elke kerkganger. Hij beklemtoonde daarbij dat de beloften van het Evangelie zijn geschonken aan ieder tot wie de prediking komt. Niet alleen in deze brochure maar ook in zijn vele prekenbundels had hij dit standpunt uitgedragen. De keur aan citaten van de oudvaders diende om zijn benadering te ondersteunen.

Dit standpunt van ds. Kok had binnen zijn kerkverband verontrusting en hier en daar zelfs verontwaardiging veroorzaakt. Dat was vooral het geval nadat dr. Steenblok een prominente plaats binnen de Gereformeerde Gemeenten had ontvangen. Als docent aan de Rotterdamse predikantenopleiding en als hoofdredacteur van De Saambinder was hij de beoogde opvolger van ds. G.H. Kersten als *primus inter pares* binnen de kring van de gemeenten. Er leefden heftige bezwaren tegen de voorstelling van ds. Kok. Was er geen sprake van afwijking van de leeruitspraken van 1931, waarin toch nadrukkelijk was uitgesproken dat het verbond der genade staat onder de beheersing van de uitverkiezing ter zaligheid, en dat het wezen van het verbond daarom alleen

geldt de uitverkorenen Gods en nooit gelden kan het natuurlijk zaad? En vertolte ds. Kok niet precies dat wat als een zielsmisleidende en verbondsonzenuwende leer werd ervaren, namelijk de leer van de christelijke gereformeerden: de leer van de drie verbonden? Dr. Steenblok en anderen meenden van wel. Een en ander resulteerde – nadat eerder diverse kerkelijke vergaderingen zich hiermee hadden bezig gehouden – in de samenkomst van de generale synode te Utrecht in de januarimaand van 1950.

Ds. Golverdingen geeft in zijn dissertatie een nauwkeurige weergave van wat er allemaal tijdens die synodevergadering gebeurt. Op de ochtend van de tweede synodedag gaat het op enig moment naar de besluitvorming toe. De preses vraagt: "Ds. Kok, herroep u uw woorden dat aanbidding en belofte hetzelfde is?" Het antwoord luidt dat hij het bevestigen wil en toelichten uit het boekje van ds. Kersten. Kok had, zo verklaart hij later, de boven geciteerde woorden van de Schotse oude schrijvers willen aanhalen. Zijn leer was op dit punt geen andere dan de hunne. Hij krijgt er van de preses echter geen gelegenheid toe. Enkele minuten later besluit de vergadering ds. R. Kok te schorsen als predikant van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal.

Blijft de vraag: hoe kon het toch gebeuren dat deze door velen gewaardeerde predikant werd geschorst vanwege onzuiverheid in leer en prediking, terwijl hij zich beroept op onverdachte predikers uit het verleden, geciteerd door niemand minder dan ds. G.H. Kersten?

J.M.J. Kieviet

Bede en boete

Is er nog toekomst voor de kerk van nu? We hebben gezien dat de situatie heel ernstig is. Niettemin is het zeker niet hopeloos. Het is belangrijk dat we ook daar bij stilstaan. Een heerlijke toekomst met rijke beloften zou ons kunnen doen verlangen naar het leven met God.



Voor de gemeenten van Efeze, Sardis en Laodicea zijn er toch nog wenkende perspectieven. Het is opmerkelijk dat er voor Efeze niet bijster veel beloften zijn. Wat wel voor de drie gemeenten samen geldt, is dat er zware bedreigingen worden geuit aan hun adres. Ook dit vraagt eerlijke overweging.

In Efeze klinkt de waarschuwing dat de Heere de kandelaar van zijn plaats zal wegnemen. Dat zal gebeuren als er geen bekering komt; dat is eigenlijk al in veel plaatsen in ons land gebeurd. Voor jonge mensen, die moeten verhuizen naar elders, is het al een prangende vraag: Waar kunnen we straks nog naar de kerk? Er zijn nu al streken in ons land, waar de prediking verdwenen is. Zo is het in grote delen van Noord Holland en het Noorden. In de grote steden staan de kerken leeg als stille aanklachten. Denk ook aan België, waar de kerk eertijds gebloeid heeft. Ook Schotland is daar een voorbeeld van. Je zou je niet kunnen indenken dat het zo ook zou gaan in de Alblasserwaard of in Zeeland. Maar welke garanties hebben we voor die gedachte?

Als een kandelaar meegenomen wordt naar een ander vertrek, wordt alles donker. Jaren terug was het een bekende uitdrukking voor een op niets uitlopende zaak: Wil de laatste het licht uitdoen? Zonder het Woord alleen duisternis. Buiten Christus is geen leven. Waar het Licht verdwijnt, krijgt de vorst der duisternis steeds meer invloed. Zo ging het eertijds in de dagen voor de ballingschap. De Joden meenden dat de tempel (natuurlijk!) nooit zou kunnen verdwijnen. Het ondenkbare gebeurde: de tempel werd verwoest. Verbijsterd hebben de mensen dat toen gade geslagen. Was de Heere ontrouw aan Zijn zaak geworden? Zeker niet. Hij had ook toen nog bemoeienis met het volk, maar Hij sprak door middel van de oordelen. Hoort de roede en Wie ze besteld heeft! Mensen blussen die kandelaar uit, maar de Heere neemt hem weg. Stel u voor dat er op Urk of in Rijssen alleen nog maar bioscopen zouden zijn. Absoluut ondenkbaar! Zeker. Maar zo is het nu wel in Turkije. Het kan ook hier.

In Sardis klinkt ook een dreigement: Ik zal over u komen als een dief in de nacht en ge zult niet weten in welke ure ik over u komen zal. Tweemaal de woorden: "over u". Dat wil zeggen: tegen u. Het beeld van de dief wordt ook gebruikt voor de wederkomst. De Heere kan ook als een dief over de kerk komen. Zoals een dief allerlei kostbaarheden steelt,

zo neemt de Heere ongemerkt de schat van de kerk weg: het Woord, de waarheid, de liefde, het Leven. Dan wordt de nacht extra dreigend en donker. Stelt u zich dit eens concreet voor. Wanneer komt de dief, wanneer komt de Heere Zijn bezittingen wegnemen? Dat is nu al een vraag. U zou kunnen zeggen: dat gebeurt als de kerk sluiten moet. Welnu, dan is dit dreigement in Nederland niet zonder grond. In Rotterdam-West werd de kansel van de Bijbel weggenomen, nadat deze gesloten was. Ieder die de gemeente gekend heeft, weet hoe ingrijpend dat was. Maar zo ging het op zoveel plaatsen. Kerken werden verkocht aan Moslims. U ziet dat deze oordelen waarheid bevatten. Denkt u hier zelf eens verder over na in verband met uw gemeente.

In Laodicea klinkt het in heel korte bewoordingen: Ik zal u uit Mijn mond spuwen. Verder staat er in die brief geen ander oordeel genoemd. Maar het is wel duidelijk. De Heere lijkt te walgen van deze gemeente. Er klinkt ook iets van teleurstelling, ook van verachting in door. U kunt trek hebben in een lekker kop koffie; maar als ze lauw is, is de echte smaak verloren gegaan. Op een snikhete middag smakt u naar fris water, maar wat jammer als het lauw is geworden. Teleurstellend.

Naast deze oordelen staan er toch ook rijke beloften. In Efeze wel niet expliciet genoemd, maar de belofte ligt in de oproep tot bekering. Er is nog toekomst voor hem die overwint.

Het staat er steeds in deze brieven telkens weer: Die overwint..... Overal moet gestreden worden, in elke situatie, in de grote stad en in het kleinste dorp.

Dit tekent het leven van de kerk in haar strijd. Het geeft ook aan dat er veel vijanden zijn. Geld, positie, relatie, status, begeerten, rechten, afgoden, moderne media, het zijn de veelkoppige vijanden van de kerk, van ons allen. Want de zonde is een vreselijke vijand en de satan gaat rond zoekend wie hij kan verslinden. Jongelui, jullie moeten sowieso toch vechten voor je bestaan; laat dan deze strijd, deze goede strijd, je bezig houden. Je kunt ook alleen overwinnen vanuit Hem, Die op Golgotha heeft gezegevierd over al die machten. Als een soldaat niet strijdt, maar deserteert, is hij nog slechter af dan aan de fronten. Er is toch een harnas, dat de Heere ons aanbeveelt.

Er staat ook bij deze gemeenten telkens weer: Wie oren heeft om te horen. Blijkbaar gaat de Heere er van uit dat dit horen geen vanzelfsprekende zaak is. Het gaat om dat doorboorde oor van de dichter in psalm 40. Het is dan een horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Hier krijgt de prediking een verheven karakter. Het is de Geest Die spreekt. Heb je nog geen oor om te horen, dan geeft de psalmist je aanwijzingen daarvoor. Want hij zegt: Gij hebt mij de oren doorboord. Dat doet de Heere, maar de raad klinkt: hoor dan ook. Dit zijn algemene bevelen voor ieder. Ook Efeze wordt op deze manier nog aangesproken.

In Sardis is de belofte nadrukkelijker aanwezig, terwijl de situatie zo hopeloos lijkt. Maar wel voor degenen die zullen overwinnen op dit dodelijke slagveld: zij zullen met Mij wandelen in witte klederen.... Deze getuigen van rechtvaardiging en heiliging. Een wit gewaad spreekt de taal van reinheid en zuiverheid. In de wereld is het purper en het scharlaken waarmee de hoer bekleed was, meer in tel. Ze is omhangen met goud en edelstenen. Hoe sprekend is naast haar de verschijning van hen die in smetteloos wit gehuld zijn. Zij wandelen “met Mij”, met Christus. Zonden zijn als vuile spetters op een schoon kleed. Eens zullen alle zonden zijn uitgedelgd. Dat is voor Gods Kerk de rijkste belofte; en dat in Zijn aanwezigheid. In vereniging met Jezus Christus, onafscheidelijk in Zijn nabijheid. Maar die reinheid moet dan ook wel je begeerte zijn. De wereld zal dit niet als het hoogste goed verlangen. Toch kan ieder bedenken dat dit het volmaakte leven is: een wereld zonder zonde en zonder kwaad. Met deze witte klederen zullen zij bekleed worden. Zij doen dat niet zozeer zelf, maar de Heere voorziet hen daarvan.

Hun namen staan in het boek des levens. Het lijkt een vanzelfsprekende zaak dat hun namen daar niet uit gedaan zullen worden. Tenminste, als we zo redeneren dat een kind van God nooit meer kan afvallen. Dat is natuurlijk ook zo, maar het is een dogmatische waarheid; ik bedoel dat deze op zich wel waar is; maar in de praktijk wordt dit aangevochten. In de mond van Christus ligt dat blijkbaar ook anders. Hij belooft dit omdat deze mensen zelf kennelijk vreesden dat hun naam wel zou worden uitgedaan uit dat levensboek. Terwijl het dogma beleden wordt, kan het tegendeel beleefd worden. Ge oefende mensen met genade kunt u wel horen zeggen dat ze vrezen nog eens eeuwig om te zullen komen. Daarom staat hier nu deze belofte. De Heere houdt daaraan vast. Zij stonden al in dat boek. Dat hebben zij ook mogen geloven. Mits goed verstaan, moeten we ook werkzaam zijn met het boek des levens. Vanwege het bekleed worden zal hun naam daarin vervat blijven. En de Heere zal hun naam belijden voor Zijn Vader. Dat blijft als de laatste en enige grond over. Christus houdt hen vast met Zijn Borgtocht.

De rijkste beloften worden gericht aan de gemeente van Laodicea.

Dat is opmerkelijk. U kunt hier zien dat alles in een bepaalde orde staat. Mensen kunnen te vroeg naar de beloften

grijpen. Dat ziet u hier. Aan de beloften gaat immers vooraf: Ge weet niet dat ge zijt ellendig, jammerlijk, arm en blind en naakt. De mensen moeten dat eerst aan de weet komen, anders zullen de beloften geen doel treffen.

De nood is groot: vijf kwalen genoemd, en de zesde is dat men het niet beseft. Dat laatste is dan nog het ergste. Bij de doorleefde armoede behoort de belofte van het goud, beproefd door het vuur. Dat is “te koop” bij de Heere Jezus. Opmerkelijke zegswijze. Past dit “kopen” wel bij vrije genade? Is aannemen niet een beter woord? Hier staat echter “kopen”. Dat woord veronderstelt betaling, onderhandeling, of ruiling. Goud is altijd duur. Je krijgt het niet voor niets. De koop vindt echter plaats zonder geld. Dus gratis. Dat vraagt ontlediging tot de laatste penning. Laatst zei een zuster in Middelharnis tegen me dat de Heere indertijd al haar spaarpotten had omgekeerd. Zo gaat dat met Gods kinderen. Als het gekocht is, is het van u. U hebt het in eigendom. Dan weet u het ook. En zo is er nog veel meer!

Dit alles overziende, klemmt de vraag wie u bent. En waar lijkt uw en mijn gemeente het meest op? Welke gemeente staat model voor de kerk in Nederland, of welke voor onze kerken? Toen ik nog een gemeente had, was het vaak mijn vraag wat er nu wel zou staan in de brief van Christus aan mijn gemeente? U bent toch ook wel werkzaam met uw gemeente, met de jeugd daarin en met hen die afdwalen? Het was een goede gedachte om een bede- en boetedag te houden. We begrijpen echter wel, dat we het meest gebaat zouden zijn met een voortdurend en aanhoudend leven in gebed en boetedoening. Wat is er nu bij ons na die dag nog van overgebleven? Een ding is zeker: Jezus staat nog wel te kloppen aan de deur van ons hart, aan de deur van uw gemeente. Als u dan maar die “iemand” mag zijn die de deur zal opendoen. Als u dan maar beseft dat Hij buiten staat, buiten uw agenda, buiten uw doen en laten, buiten uw vroomheid. Het kan zijn dat Hij buiten staat, terwijl we Hem niet eens opmerken, terwijl we Hem ook niet missen. Hij klopt, als een onwelkome gast. Zijn klopp is het eerste dat onze aandacht vraagt. Zijn stem het tweede, dat daarop volgt. Dan gaat de deur open, door Zijn kracht.

Bekering is van onze kant onmogelijk. Ook de deur heeft aan de binnenkant geen kruk. Maar door Zijn kloppen en door Zijn spreken kunt u de kracht vinden om de deur uit het nachtslot te halen. Want als Hij opent, sluit niemand!

P. Roos

Met het hart offeren

Jeremia 7:22

“Want Ik heb met uw vaderen, ten dage als Ik hen uit Egypteland uitvoerde, niet gesproken, noch hun geboden van zaken des brandoffers of slachtoffers.”



Tot een goed werk behoort dat het voortkomt uit een waar geloof, gericht is op de eer van God en naar de regel van Gods Wet is. Een goed werk kan niet voortkomen uit het denken van de mens. Eigenwillige godsdienst behaagt de Heere niet. We lezen in Matth. 15:9 ‘Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen die geboden van mensen zijn.’ Men moet niet alleen handelen naar de letter van Gods Wet, maar men moet offeren met het hart, anders kan het offer de Heere niet behagen. Wie alleen gehoorzaamt naar de letter, doet niet wat God welgevallig is. Het volk bracht offers, maar niet op de juiste manier en niet met het juiste doel. Het woordje ‘want’ geeft aan dat de Heere de offers versmaadt die op een verkeerde manier gebracht worden.

Het Joodse volk had ‘vaderen’, stamvaders, waaruit het was voortgekomen: Abraham, Izak en Jakob. De Heere wilde op een bijzondere manier met hun nakomelingen handelen. Onder de vaderen kunnen ook verstaan worden de twaalf zonen van Jakob. In onze tekst valt te denken aan hen die leefden tijdens de uittocht uit Egypte: ‘Ten dage als Ik hen uit Egypteland uitvoerde.’ In Egypteland hadden zij slavendienst moeten verrichten. Pas na de uittocht kwamen zij in Kanaän. De Heere had aan Abraham beloofd dat de uittocht plaats zou vinden en heeft dit dan ook vervuld. Het gaat over het tijdperk van de uitvoering uit Egypte tot aan de intocht in Kanaän. Op de vijftigste dag na de uittocht kreeg Israël wetten en inzettingen van God bij de berg Sinaï. De tekst gaat met name over de tijd dat het volk verbleef bij de Sinaï. God wil dat Juda nagaat of de godsdienst die zij waarnamen overeenkwam met de godsdienst zoals die bevolen was bij de berg Sinaï. Heeft God niet gesproken over offers? De boeken van Mozes staan er toch vol van. Meerdere kerkvaders hebben het zo opgevat dat het volk van Israël zo gehecht was aan de offers, dat de Heere de offers heeft toegelaten en daarbij voorschreef hoe er geofferd moest worden. De Heere zou het toegelaten en niet geëist hebben. Hier stemt Hellenbroek niet mee in. Er zijn ook verklaarders die zeggen dat God pas offers ingesteld zou hebben na de zonde met het gouden kalf vanwege de hardigheid van het hart. Maar al voordat de zonde met het gouden kalf bedreven werd, was er sprake van een altaar en offers, Exodus 20:24. Het priesterschap van Aäron, de tabernakel en de offerdienst waren al ingesteld voor de zonde met het gouden kalf. Er zou wel gesteld kunnen worden dat er al veel eerder van offers sprake is, zodat de Heere er niet voor het eerst over offers gesproken zou hebben. Maar Hellenbroek onderschrijft ook deze gedachte niet. De Heere heeft offers geboden met het oog op de Middelaar, maar zo bracht Juda de offers niet. Hellenbroek kiest voor de opvatting dat de Heere niet over offers gesproken heeft als het meest

belangrijke. Het belangrijkste is het luisteren naar Zijn stem. Gehoorzaamheid aan God is het voornaamste, ook voor Juda. We lezen in 1 Sam. 15:22 dat gehoorzamen beter is dan slachtoffer.

Toepassing

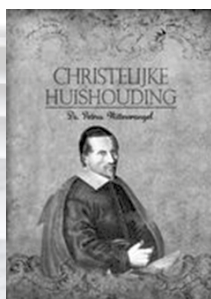
We moeten niet te hoog denken van een uitwendige godsdienst waaraan de Geest ontbreekt. De Heere wil in Geest en in waarheid gediend zijn. Nederland is uitgeleid uit het Egypte van het heidendom en later uit het Egypte van het antichristendom. Uitwendige zaken zijn veel minder belangrijk dan inwendige zaken. Een offer zonder hart is de Heere een gruwel. Zo’n offer veracht Hij. Offers zonder inwendige en geestelijke godzaligheid kunnen de Heere niet behagen. We lezen in Amos 5:21-23 ‘Ik haat, Ik versmaad uw feesten, en Ik mag uw verbodsdagen niet rieken. Want ofschoon gij Mij brandoffers offert, mitsgaders uw spijsoffers, Ik heb er toch geen welgevallen aan; en het dankoffer van uw vette beesten mag Ik niet aanzien. Doe het getier uwer liederen van Mij weg; ook mag Ik uwer luiten spel niet horen.’ Offers die God behagen zijn geestelijke offers. Die offers dat zijn wij zelf. De offers moesten in het verleden rein zijn: jaag naar de heiligmaking. De offers moesten volkomen zijn: geef uzelf geheel aan de Heere. De offers moesten vet zijn: zoek toe te nemen in de genade. Ook dient het offer van gebed en dankzegging gebracht te worden. Offer ook weldadigheid en mededeelzaamheid. Zulke offers behagen de Heere. De Heere zal zulke offers niet verachten. Hij zal die offers met behagen aannemen. Hiernamaals zal de Heere zulke geestelijke offers belonen met een zalige heerlijkheid bij Zijn aangezicht.

A. van Heteren



C.H. Spurgeon, Hij is mijn rots, mijn heil in nood, gebonden, 61 blz., € 9,90, uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2605-5.

In dit boekje vinden we op de linkerpagina telkens een mooie kleurenfoto en op de rechterpagina een gedeelte weergegeven uit de verklaring die Spurgeon (1834-1892) heeft gegeven van de Psalmen. Op blz. 17 gaat het over Psalm 23:4 'Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen.' We nemen over wat daar afgedrukt staat: "Dit onuitsprekelijk heerlijk vers is op menig sterfbed gezongen. Het is door alle tijden heen het middel geweest om de donkere vallei licht te maken. Ieder woord in dit vers heeft een rijke betekenis. Al ging ik ook. De gelovige is niet gehaast als zijn stervensuur nadert, hij gaat, hij wandelt met God. Gaan, dat duidt op iemand die kalm doorloopt, op iemand die de weg kent, die weet waar de weg op uitloopt, die voelt dat deze weg volkomen kalm en rustig is. Al ging ik ook in een dal. Eigenlijk staat er: door het dal. Het is een doorgang door de vallei. Gods kinderen gaan door de tunnel van de dood en bevinden zich dan ineens in het licht van de onsterfelijkheid. Zij sterven niet, maar ontslapen om te ontwaken in de heerlijkheid. De dood is niet het huis, maar het voorportaal. Niet het doel, maar de weg die erheen leidt. En verder, het is niet het dal des doods, maar het dal der schaduw des doods. De dood is in zijn wezen weggenomen. Alleen de schaduw is overgebleven. En als er schaduw is, moet er ook ergens licht zijn. Laten we ons dan verblijden, want er is licht aan de andere zijde. Voor een schaduw is niemand bang. De schaduw van een leeuw kan niet verscheuren. De schaduw van een zwaard kan niet doden. De schaduw van de dood kan ons niet verderven. Laten we dus niet vrezen."



Ds. Petrus Wittewrongel, Christelijke huishouding, gebonden, 639 blz., € 39,80, Uitgave Landelijke Stichting ter bevordering van de Staatkundig Gereformeerde beginselen te Wijk en Aalburg, tel. 0418-671790 (b.g.g.: 0416-693844), e-mail: inhetspoor@kliksafe.nl. Niet verkrijgbaar via de boekhandel, ISBN 978-90-77530-11-5. Deel 2.

De Amsterdamse predikant en nadere reformator ds. Petrus Wittewrongel (1609-1662) voltooide in 1661 zijn veelomvattend tweedelig handboek voor een gereformeerde gezinsopvoeding en gezinsreformatie. Hij beoogde met zijn schrijven de huisgezinnen om te vormen tot ware kerken in het klein en

om leer en leven in overeenstemming met elkaar te brengen, opdat Gods Naam verhoogd en van kind tot kind voortgeplant zou worden en de huisgezinnen een zoutend zout in kerk, staat en maatschappij zouden mogen zijn. Het is een goede zaak dat dit werk opnieuw wordt uitgegeven. Het is in de hedendaagse taal overgebracht door dr. J.A. Bunt en is gecorrigeerd door de neerlandicus R. Mulder. Het tweede deel bevat een 'Woord vooraf van ds. M. Krijgsman. Ds. Krijgsman schrijft dat we dit tweede deel een toetssteen van ware en valse genade kunnen noemen. We willen iets uit dit inhoudsrijke boek weergeven. Vanaf blz. 298 begint een hoofdstuk getiteld: 'Dat de ware godzaligen zeer voorzichtig wandelen.' We lezen op blz. 302 en 303 "Hij zal de mensen nooit zo beminnen dat hij ook hun zonden zou liefhebben en de zondaren nooit in die mate haten dat hij hun persoon niet zou liefhebben. Hij zal barmhartigheid betonen zonder dwaasheid te begaan en rechtvaardigheid oefenen zonder wreed te zijn. Hij zal degenen die een grote staat en gaven bezitten, in ere houden, maar nooit zover komen dat hij zich uit vrees voor hun ongenade door hun voorbeeld of raad tot de zonde zou laten verleiden. Hij zal steeds zijn hart in die heilige gestalte zoeken te houden dat hij bereid is alles wat God de Heere van hem eist, naar zijn uiterste vermogen te volbrengen en dat tot de kleinste jota of tittel toe." Op blz. 503 lezen we: "Daarom, als wij de brandende toorn van God van ons land, van de steden waarin wij wonen, en van onze particuliere gezinnen en huisgenoten willen afwenden, dan moeten wij ons tot de praktijk der ware godzaligheid in de kracht daarvan meer bevljtigen. Daartoe zal het nodig zijn dat wij hiertoe alle Christelijke huisvaders en huismoeders en al de huisgenoten in het bijzonder door enkele beweegredenen opwekken en wat meer aansporen."

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 17,50 per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 17,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.



**P E R S
BERICHT**

Van D.V. 18 tot 22 augustus a.s. wordt bij Driestar educatief een zomerschool georganiseerd voor (oud-)studenten van hogescholen en universiteiten. Het programma bestaat uit verschillende onderdelen, die door boeiende sprekers worden ingeleid. Naast lezingen en culturele activiteiten (stadswandeling, kerkbezoek) is er tijd voor Bijbelse bezinning. Daarnaast is er aandacht voor de persoonlijke vorming van studenten, met het oog op de (soms verantwoordelijke) plaats die ze later in de maatschappij hopen in te nemen of al hebben ingenomen. Er zijn momenten van reflectie en verwerking, waarbij gebruik zal worden gemaakt van debat, dialoog en denkruimte.

Na de zomerschool krijgen de deelnemers gedurende een jaar een tutorschap aangeboden. Dit zal iemand zijn die als christen midden in de maatschappij staat, en een aantal malen tijd zal vrijmaken voor persoonlijke begeleiding van de student. De kosten voor deze zomerschool bedragen slechts 75 euro, waarbij huisvesting is inbegrepen.

Voor meer informatie en aanmelding kan contact worden opgenomen met Driestar educatief, 0182-540 355
info@driestar-educatief.nl
Aanmelding sluit op 1 juli.



Kraamzorg



**“Mijn kraamzorg?
Samen genieten!”**

Kraamzorg door medewerkers met een reformatorische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **verpleging & verzorging** en **huishoudelijke hulp**



VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen
Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl



HARKES
Begrafenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop
www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen
0172 - 21 21 22



**Tot de zomervakantie
naar Texel...**

WEEKEND/
MIDWEEK

€119*

WEEK

€149*

De Verrassing
Bungalowpark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06
* Vanafprijs, geldig tot de zomervakantie 2014



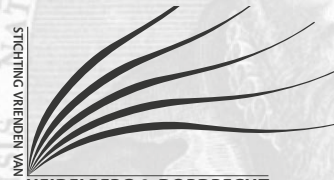
**Bewaar
het Pand**

Ook een abonnement?
Kijk in de colofon!

**HET NUTTIGE
MET HET
AANGENAME
VERENIGEN?**

Dat kan als u op uw komende vakantiereis in Duitsland, Zwitserland of Oostenrijk een goed boek achterlaat bij nieuwe of oude vrienden.

Voor bestelling van onze boeken zie onze website www.svvhd.org of bel 0345 - 58 08 10.
Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20.



Adres:
Elzenbos 25
4191 MR Geldermalsen

